

MUINAIS- TUTKIJA

2 / 89

TIEDOTUKSIA

Mikäli tarpeeksi halukkaita ilmaantuu ja rahoitus saadaan järjestettyä, suunnataan Arkeologisen seuran kevätretki Euraan lauantaina 27.5.1989. Ohjelmassa Eurassa on tutustuminen Satakunnan hienoimpiin muinaisjäänöksiin, Luistarin kalmistoon kaivauksen alaisena, näytteilyyn Viikinkiajan loistoa Luistarissa", tutustutaan Kauttuan ruukkimiljööseen ym. Lähemmät tiedot ilmoitustauluilla huhtikuun lopulla - toukokuussa. Eurassa on samanaikaisesti SATAKUNNAN MUINAISUUS-SEMINAARI, josta enemmän toisaalla tässä lehdessä.

VUOSIKOKOUS

Seuramme piti sääntömääräisen vuosikokouksen 10.2. 1989 Helsingin yliopiston arkeologian laitoksella. Läsä oli alun toistakymmentä henkeä.

Tilaisuuden avasi uusi puheenjohtajamme Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Sirkku Pihlman ja sihteeriksi Leena Ruonavaara. Ääntenlaskijoiksi (ei tarvittu) ja pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Anna-Liisa Hirviluoto ja Matti Huurre.

Anne Vikkula esitti vuosikertomuksen ja Tuula Heikuri-Montell tilit vuodelta 1988. Anne Vikkula luki tilintarkastajien lausunnon. Kirjanpitoteknisen keskustelun jälkeen vuoden 1988 hallitukselle myönnettiin tili- ja vastuuvapaus.

Seuran sääntömuutosehdotukset hyväksyttiin. Niitä ei ole tässä syytä selvittää tarkemmin, koska säännöt jul-

kaistaan kokonaisuudessaan niiden tultua virallisesti hyväksytyksi.

Kokousväelle saatettiin tiedoksi, että Arkeologian päivät eli Satakunnan muinaisuus -seminaari, joista on selvitys tuonnempana, pidetään Eurassa 26.-27.5. Lopuksi kokouksen puheenjohtaja otti puheeksi seuran suhtautumisen arkeologien työllisyys- tai työttömyystilanteeseen. Seuran puheenjohtaja on palannut aiheeseen tässä lehdessä olevassa artikkelissaan. Pitäköön jokainen seuran jäsen huolen omalta osaltaan siitä, että palauttaa lomakkeen. Sen lisäksi on toivottavaa, että vastaavat tiedot saadaan kailta, joilla on arkeologinen koulutus.

* * * * *

SUOMEN ARKEOLOGINEN SEURA RY:N VUOSIKERTOMUS 1988.

Suomen arkeologinen seura ry:n hallituksen puheenjohtajana toimintavuonna 1988 on toiminut prof. Unto Salo, varapuheenjohtajana prof. Ari Siiriäinen, sihteerinä Anne Vikkula ja rahastonhoitajana Tuula Heikurinen-Montell. Muut hallituksen jäsenet olivat Ulla Lähdesmäki, Lauri Pohjakallio ja Jussi-Pekka Taavitsainen. Hallitus kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Seuran rekisteröityjä jäseniä oli 63.

Sääntömääräinen vuosikokous järjestettiin 18.2. 1988 ja läsnä oli 14 jäsentä ja viisi ei-jäsentä. Vuosikokouksessa keskusteltiin sääntömääräisten asioiden lisäksi arkeologian prioriteettioikeuksista. Lounais-Hämeen museon avustuksella järjestettiin Forssassa arkeologian päivä ja yleiskokous 26.3., ja siinä oli läsnä 15 jäsentä. Toinen arkeologian päivä järjestettiin 9.9. Turun Kuralan Kylämaässä Turun maakuntamuseon avustuksella. Päivällä oli läsnä 36 henkeä ja samassa yhteydessä järjestetyssä kokouksessa 11 jäsentä. Vaalikokous järjestettiin 25.11. ja siihen osallistui kahdeksan jäsentä.

Hämeeseen järjestettiin 22.10. retki, jonka aikana

tutustuttiin Valkeakosken ja Janakkalan muinaisjäännöksiin sekä siivottiin Rapolan linnavuorta. Retkelle osallistui yli 40 jäsentä ja opiskelijaa sekä muita asian harrastajia.

Seura on ollut mukana Hämäläis-Osakunnan alulle pane-
massa Rapola-liikkeessä TVH:lle jätetyn adressin allekir-
joittajana sekä rahoittaan kampanjaa. Liikkeen päämääränä
on estää moottoritien rakentaminen linnavuoren maisemaan.

Muinaistutkija-lehti ilmestyi neljä kertaa ja sitä
toimitti Lauri Pohjakallio. Postituksesta vastasi Ulla
Lähdesmäki. Fennoscandia Archaeologica V ilmestyi vuoden
lopulla ja sen toimitti Jussi-Pekka Taavitsainen.

Vaalikokouksessa valittiin hallituksen puheenjohtajaksi
vuodeksi 1989 Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander. Erovuorossa
olivat Tuula Heikurinen-Montell ja Anne Vikkula. Heidän
tilalleen valittiin Leena Ruonavaara sekä Vikkula edel-
leen.

* * * * *

**TULI ON IRTI!
RAPOLA
PELASTETTAVA**

Seuramme kustansi viime vuonna tämän Rapola -tarran.

TYÖTÄ OLISI, ARKEOLOGEJA VALMISTUU, MUTTA VIRKOJA EI TULE LISÄÄ.

TARTTIS TEHDÄ JOTAIN!

Uuden puheenjohtajan, tässä tapauksessa minun, pitäisi toimikautensa alussa esitellä edistyskellisiä ohjelmia ja ruusuisia tulevaisuuden näkymiä, jotta seuran jäsenet saataisiin hilpein mielin, kevein jaloin ja joustavassa talutushihnassa johdateltua tulevaisuuteen. Arkeologina olen kuitenkin niin maassa kiinni, että poliitikkojen tempot eivät minulta onnistu. Minun tekee mieleni sanoa, että pieleen menee, ellei äkkiä tapahdu jotain.

Katsokaa ympärillenne! Jokaisessa kunnassa kaavoitetaan kerrostaloalueita, säilyneistä metsiköistä tehdään kaatopaikkoja, eikä millään tulla toimeen ilman moottoriteitä. Monelta alueelta muinaisjäännökset jo tunnetaan, mutta niitäkään ei pystytä suojelemaan. Todellinen skandaali on Rapolan muinaisjäännösalueen uhanalainen asema muista pienemmistä puhumattakaan. Hoito-ohjelmat, joita on laadittu, kuivuvat syystä tai toisesta kokoon, eikä sellaisia muinaisjäännöksiä, joita voitaisiin esitellä suurelle yleisölle siten, että joku niistä jotakin ymmärtäisikin, ole kuin muutamia.

Arkeologiasta kyllä kerrotaan lehtien palstoilla, mutta ulkomaisten kohteiden esittelyt ja asiattomat sensaatiojutut pääsevät paremmin esille kuin hienoimmatkaan kotimaiset kohteet. Kun Postipankin äänitorvi julkaisee jutun pohjoisten merten urhoista (=viikingeistä), artikkelin kahdeksasta kuvasta vain kolme liittyy todella viikinkeihin, ja suomalaista aineistoa edustaa 1200-luvun linturiipus! Artikkelissa mainostetaan eri maiden "viikinkimuseoita" Englantia myöten, mutta sanallakaan ei kerrota, että suuri joukko hienoimpia "viikinkimiekköjä" on omassa Kansallismuseosamme, johon niitä olisi paljon helpompi mennä katsomaan kuin Lontooseen. Artikkelisiin olisi saanut loistavan kuvituksen aitoja viikinkiajan esineitä museoviraston kokoelmista tarvitsematta lainata aineistoa aivan eri vuosisadoilta Vendelistä ja Sutton Hoosta.

Hämmästykseni näin myös äskettäin, että Suomessa kerätään rahaa Viron kulttuurin hyväksi. Virossa on sentään pystytty tekemään monia suurisuuntaisia kaivauksia ja hoitamaan muinaisjäännöksiä niin, että ne ovat todellisia nähtävyyksiä. Miksi Suomessa ei riitä rahaa oman maan muinaisuuden tunnetuksi tekemiseen, jos sitä riittää naapurien identiteetin pönkittämiseen? Kulttuuri on totta totisesti muutakin kuin kieltä, vaikka tässä maassa sitä ei näytä ymmärrettävän.

Arkeologisen seuran vuosikokouksessa ilmaistiin huolestuminen siitä, että uusia arkeologeja valmistuu työttömiksi. Niin niitä on aina valmistunut niin kauan kuin minä olen arkeologian parissa työskennellyt, mutta koskaan ei ole ollut niin paljon töitä tehtäväksi kuin nyt. Museovirasto työllisti kenttätoiminnassaan viime vuonna 93 henkilöä, joiden työpanos vastasi 30,5 miestyövuotta! Vaikka joukosta laskettaisiin pois numeroijat ja muutamat analyysija tehneet luonnontieteilijät, jäisi jäljelle arkeologien työtä monen viran ja toimen verran. Mutta sen sijaan, että perustettaisiin virkoja ja toimia, työssä käytetään opiskelijoita, joiden opinnot taas puolestaan pitkittyvät.

Mielestäni tilanne vaatii kunnan selvitystä. Työtä on ja työttömiä on ihan samalla alalla. Johan on ihme, ettei nauhojen päitä pystytä yhdistämään! Yleensähan pulma on siinä, että työ on muulta alalta kuin työttömät. Tässä ei tarvita työllisyyskursseja, vaan tervettä talonpoikaisjärkeä.

Ensimmäinen askel on se, että tilanne on selvästi kartoitettava. Arkeologisen seuran jäsenet voivat lähteä itsestään. Jokainen, ja varsinkin sellainen, jolla ei ole vakinaista virkaa tai tointa, täyttää oheisen kaavakkeen ja lähettää sen arkeologiselle seuralle (PL 913, 00101 HELSINKI) 15. 4. mennessä. Kun todellinen tilanne on tiedossa, meillä on myös perusteita, joiden pohjalta voimme jotain yrittää.

Arkeologia

Janne Vilkuna

KAIVATTUA PERUSTIETOA

Flemming Rieck og Ole Crumlin-Pedersen

Både fra Danmarks oldtid.

Båd og skip i Danmark 1.

Skjern 1988.

sidottu, kuvitettu, 180 s.

150 Dkr

Ymmärtääkseen useita esihistoriallisen ajan ilmiöitä ja tapahtumia, on tunnettava ajan tekniset mahdollisuudet ja rajoitukset. Näin on myös vesiliikenteen laita. Etenkin Pohjolessa veneillä ja laivoilla on aina ollut tärkeä osuus ihmisen arjessa asuttiinpa sitten sisämaassa tai aavan meren äärellä.

On selvää, että Suomessa on liikuttu vesillä niin kauan kun maassa on ollut asutusta. Silti vanhimmat varmuudella ajoitetut venelöytömme ovat radiohiili-ajoitusten perusteella vasta esihistoriallisen ja historiallisen ajan taitteesta 1100-1200 luvulta jKr. On kuitenkin löytöjä, kuten kivikautiset kalliomaalaukset ja melalöydöt, jotka todistavat epäsuorasti vanhemmistakin veneistä. Joidenkin muinaisjalasten arvelu veneiden emäpuiksi tms. on vasta arvelua. Varsinaiset rauta-, pronssi- ja kivikautiset alukset ovat siis vielä löytymättä.

Naapurimaistamme on löytöjä, joiden avulla Suomenkin kehitystä voi otaksua. Ongelmana on ollut, että näiden usein sangen kuuluisien löytöjen tutkimukset on julkaistu puutteellisesti, löydöistä on useita eri ikäisiä tulkintoja, julkaisut ovat jo kauan olleet loppuunmyytyjä tai ennen kaikkea jonkin alueen löytöjä ei ole julkaistu kootusti. Nk. kansanomaisista veneistä, joiden juuret ovat usein esihistoriallisessa ajassa, on sentään tyydyttävästi tietoa.

Vuonna 1985 ilmestyi Gad Rausingin teos Prehistoric Boats and Ships of Northwestern Europe - some reflections (Från forntid och medeltid 8. Lund, 144 s.). Viime syksynä Roskilden Vikingskibhallen (Strandegaten, 4000 Roskilde, Tanska) aloitti uuden sarjan Båd og skip i Danmark. Ensimmäinen osa on Flemming Rieckin ja Ole Crumlin-Pedersenin Tanskan kruununprinssille omistama Både fra Danmarks oltid. Tanskan hienot löydöt ovat mahdollisia ennen muuta siksi, että muinaisilla tanskalaisilla oli arkeologien kannalta kaunis tapa uhrata soihinsa. Näin ovat säilyneet muun muassa merkittävät Hjortspringin ja Nydamin alukset (joiden kotimaa tuskin on Tanska).

Teoksessa on yhdeksän päälukua, joista seitsemän ensimmäistä esittelee alusten kehitystä kronologisesti: Den ældre stenalders fartøjer; Både fra bondestenalderen; Bronzealder-samfundets både; Jernalder og nye forbindelser; Båd og skib i ældre romertid; Storskibet tager form, 200-500 e.Kr. ja På vej mod vikingskibet, 500-800 e.Kr. Lukujen yhteydessä on taulukoitu kolmen kauden kaikki ajoitetut löydöt: vanhempi kivikausi, nuorempi kivikausi ja rautakausi 0-800 jKr. Lopuksi on vielä kaksi lukua, joissa pohditaan muun muassa miksi alukset ovat joutuneet löytöpaikkaansa (!), miten aluksia löydetään, kuinka niitä tutkitaan ja kuinka saavutettu tieto esitetään: Båden i kulten ja Oldtidsbåde på museum.

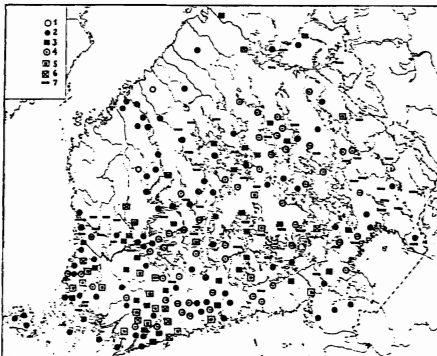
Både fra Danmarks oldtid esittelee siis kaikki Tanskan jo aiemmin tunnetut viikinkiaikaa edeltävät merkittävät aluslöydöt. Teoksessa on silti on myös paljon uutta tietoa. Mielenkiintoisinta suomalaiselle lukijakunnalle lienee kivikautisten veneiden eli yhdestä puusta koverrettujen ruuhien (niissä on kuitenkin usein käytettyjen runkojen ytimen lahon takia erillinen perälauta) osuus, joka rakentuu uusien luotettavien radiohiili-ajoitusten varaan: vanhin mela (kalibroituja aikojen) 7190-7060 eKr. ja ruuhi 5250-5180 eKr.

Pronssikauden alukset ovat yhä mysteeri: vain yksi ajoitettu löytö tunnetaan. Tilanne on outo, etenkin kuin alusten kuvia on löydetty runsaasti kallioista ja esineistä. Rauta-

kauden alkuun ajoittuva Hjortspringin alus jatkaa pronssi-
kauden traditioita. Siksi teoksessa esitetty aluksen uudelle-
en konservoinnin myötä syntynyt uusi tulkinta, jollaisena
vene tulee esille Tanskan kansallismuseoon, on varsin mielen-
kiintoinen.

Rieckin ja Crumlin-Pedersenin teos on saanut runsaan ja
tekstiä tukevan upean kuvituksen; erityisen kiitoksen ansait-
sevat sisäkansien löytökartat. Kirjoittajat kertovat löytöjen
kuvailun ja tulkinnan lisäksi alusten ajan ja löydön ajan
kulttuuritaustoja sekä vertailevat Tanskan löytöjä lähimaiden
löytöihin. Paikoin teksti on kuin jännityskirjasta: esimer-
kiksi Nydamin alusten löytöhistoriassa ei puutu dramatiikkaa,
kun tunnetuin alus kulkeutui vuoden 1865 rauhan jälkeen näyt-
teille Schleswigiin ja kun suo kätkee yhä aluksia! Teoksesta
käy ilmi myös tanskalaisten meri(suo)arkeologien uusi asenne:
enää ei tyydytä odottamaan sattumalta paljastuvia löytöjä,
vaan on alettu etsiä todennäköisiltä paikoilta kehityksen
puuttuvia renkaita.

Kaiken kaikkiaan tekijät ovat onnistuneet kirjoittamaan
erinomaisen ja hinnaltaan huokean populaaritieteellisen, joka
tarjoaa kauan kaivattua perustietoa menneisyyden harrastajil-
le ja tutkijoille. Tähdennettäköön erityisesti, ettei kirjan
tanskankielisyys ole ruotsinsa osaavalle suomalaiselle luki-
jalle este. Båd og skib i Danmark 2. jatkaa Tanskan viikin-
kiaan ja sitä seuraavien aikojen laivalöytöjen parissa.

Kartta 1. Yksipuisten ruuhien löytöpaikat ja -määrät. 1-6 muinaisruuhia; 1.
epävarma, 2. yksi kpl., 3. kaksi kpl., 4. 3-5 kpl. 5. 6-10 kpl., 6. 11 tai enemmän.
7. 1-puolen ruuhen käyttöseudut tällä tai viime vuosisadalla.

I. I. Itkonen:
Suomen ruuhet
Forssa 1941

Timo Jussila

BURNED BONE BBS
ELEKTRONINEN VIESTINVÄLITYS-, KONFERENSSI- JA KESKUSTELUFOO-
RUMI ARKEOLOGEILLE

puh: 90-8026006

AVOINNA JOKA PÄIVÄ 8:00 - 24:00

Modeemin asetukset: 1200, N, 8, 1

Sysop: Timo Jussila p. 8022475.

Miten osallistun Burned Bone BBS:iin ?

BBS on lyhennys sanoista Bulletin Board System. Yhteydenottoon tarvitaan tietokone, modeemi, tietoliikenneohjelma, sekä puhelinliittymä. **Modeemi** on tietokoneeseen kytkettävä puhelinlaite, jolla tietokone voi olla puhelinlinjan välityksellä yhteydessä toiseen tietokoneeseen. Modeemin ja tietoliikenneohjelman avulla soittajan kone kytketään BBS:n tietokoneen päätteeksi. Burned Bone BBS:iin voi ottaa yhteyttä modeemilla jonka nopeus on 1200 tai 2400 b (bittiä sekunnissa) ja protokolla V22 (tai V22bis). Tosin v22bis 2400 b:n nopeutta ei vielä voi BBBBS:ssä hyödyntää.

PC-koneisiin asennettavien modeemien hinnat alkavat 500 mk:sta. Modeemi kytketään normaalisti puhelinkoskettimeen. Haaroituskappaleen avulla, voi samassa koskettimessa pitää myös tavallista puhelinta, jolloin modeemia voi käyttää automaattisena valintalaitteena.

Tietokone voi olla mikä tahansa laite, johon on mahdollista liittää modeemi (mm. Commodore 64, Amiga, Atarit, Applet, PC:t, minitietokoneet, etc.).

Tietoliikenneohjelma hoitaa käyttäjän puolesta modeemin ja yhteyden otton. Ohjelmassa on yleensä puhelinnumerotiedosto, josta käyttäjä valitsee numeron, mihin soitetaan. Hyvä tietoliikenneohjelma PC-laitteisiin on mm. Procomm+ (n. 600 mk) ja Procomm 2.4.2, joka on ns. ShareWare ohjelma, jota saa vapaasti levittää ja kokeilla ilman maksua.

Miten Burned Bone BBS toimii ?

Otettaessa ensimmäistä kertaa yhteyttä BBBBS:ään, soittajalta kysytään ns. rekisteröitymistiedot, jolloin käyttäjä valitsee itselleen salasanan ja vastailee muutama kysymykseen.

Päävalikosta voi valita Message- eli Viestisektion, joka edelleen jakaantuu useaan keskustelualueeseen. **Tiedostosektiossa** on kolme eri aiheista tiedostoaluetta, joista voi imurioida ohjelmia, tekstejä, kuvia omalle levyille. Näille alueille voivat käyttäjät lähettää ohjelmia uutistekstejä, alustuksia ym..

Viestisektiossa on seuraavat keskustelualueet:

VALITSE KESKUSTELUALUE (message area): numero + enter

- 1 - Yksityiset viestit
- 2 - BBBBS-ongelmat, tiedotukset, etc..
- 3 - Tietokoneet ja ohjelmat
- 4 - Arkeologia ja tietokone
- 5 - Muinaistieteellinen keskustelu
- 6 - Suomen arkeologian tila
- 7 - Uutiset ja tiedotukset (boxin käyttäjiltä)
- 8 - Mikroliitti Oy (sponsorin palsta)
- 9 - Navetan tausta
- 10 - Muut aiheet, sekalaiset jutut.....

* Alueilla 5, 6 ja 9 voi käyttää nimimerkkiä.

* Yksityisiä viestejä voi jättää vain alueille 1 ja 8
muut alueet ovat julkisia keskusteluja varten.

Kirjoitettaessa viestiä BBBBS kysyy kenelle viesti osoitetaan ja onko viesti julkinen vai yksityinen. Jos viesti on yksityinen, niin ainoastaan henkilö kenelle viesti on osoitettu kykenee viestin lukemaan.

Kuhunkin viestiin kysytään aihe eli avainsana. Kullakin keskustelualueella voi olla saman aikaisesti useita eriaiheisia keskusteluja, joita voidaan seurata avainsanan mukaan.

BBBBS:n sisällön tekevät käyttäjät. Keskusteluja voi avata haluamistaan aiheista ja olemassa oleviin keskusteluihin voi heitellä kommentteja tai pitkiäkin replikkejä.

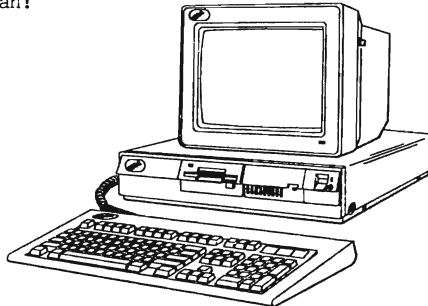
BBBBS:n käyttömahdollisuudet.

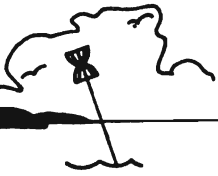
- Yksityisten viestien välitys, postilaatikkopalvelu.
- Eri aiheisten julkisten keskustelujen käynti.
- Neuvojen pyytäminen ATK-ongelmiin ja neuvojen antaminen.
- "- arkeologisiin ongelmiin ja neuvojen antaminen.
- uutisten ja tiedotusten välitys (jopa juurujen, hyvän maun rajoissa).
- Ohjelmien välitys: ohjelmien jakokanava.
- Tekstien välitys ja levitys julkiseen arviointiin. Tiedostoalueelle 5 voi lähettää pidempiä eri aiheisia tekstejä, joita ei viitsi kirjoittaa viesteiksi. Nämä voivat olla esim. keskustelun alustuksia.
- Ryhmien tiedotuskanava. Ryhmien keskustelukanava. BBS:ään voidaan luoda ns. salaisia alueita, jonne pääsee vain salasanan avulla. Hajoillaan työskentelevät työryhmät, projektiryhmät tai yhteisöt voivat varata omaan käyttöönsä alueita, jonne pääsee vain ryhmän tiedossa olevalla salasanalla. Tällöin voidaan tehdä ryhmätyötä, riippumatta ryhmän jäsenten fyysisestä sijainnista. Kukin ryhmän jäsen voi ottaa yhteyden ryhmään haluamanaan aikana.
- Tiedostojen yksityinen välitys ja tilapäinen varastointi.

Pääkäyttönä on YKSITYINEN POSTILAATIKKO, JULKINEN TIEDON LEVITYS- JA JALOSTUSKANAVA SEKÄ KESKUSTELU JA VÄITTELY. Tämä edellyttää, että tietoa halutaan ylipäätän jakaa muille ja alistaa omat mielipiteet ja "heitot" julkisesti reposteltavaksi.

Käyttäjä ei voi aiheuttaa BBBBS:ssä mitään vahinkoa, opetellessaan bbs:n käyttöä. BBBBS:n käyttö on maksutonta. Käyttäjä maksaa yhteydestä normaalin puhelinmaksun.

Lisätietoja voi kysyä sysopilta eli system operatorilta. Tervetuloa keskustelemaan ja osallistumaan!

LÄNSI-SUOMEN KORKEAKOULUYHDISTYS R.Y.
THE UNIVERSITY ASSOCIATION OF WESTERN FINLAND, INC.

LÄNSI-SUOMEN KESÄYLIOPISTO

SATAKUNNAN MUINAISUUS - SEMINAARI

Eura

- Aika** 26. - 27.5.1989
- Paikka** Eura, Kauttuan Klubi 26.5. ja yläasteen auditorio 27.5.
- Tavoite** Antaa tietoa Ala-Satakunnan esihistoriasta ja tuoda esille alan uusimpia tutkimustuloksia sekä syventää käsitystä kotiseudun perinnöstä
- Kohderyhmät** *Seminaari kokonaisuudessaan on tarkoitettu arkeologian tutkijoille ja harrastajille.*
Toinen päivä on tarkoitettu myös seudun opettajille. Se on virkaehtosopimuksen mukainen VESO-päivä.
Iltaluento 26.5. yläasteen auditoriossa on vapaa kaikille.
- Järjestäjät** Euran kunta, Kauttua-projekti (Pyhäjärvi-Instituutti) ja Länsi-Suomen kesäyliopisto
- Yhteistyötahot** Helsingin yliopisto, Turun yliopisto, Museovirasto, Suomen arkeologinen seura, Satakunnan Maakuntaliitto
- Seminaarin joht.** Kulttuuri-matkailusihteeri Markku Teinonen, Euran kunta, PL 22, 27511 Eura, puh. *(938) 503 50
- Maksut** Osallistumismaksu 350 mk + majoitus ja ruokailu
- Ennakoilmoitt.** 5.5. mennessä os. Länsi-Suomen kesäyliopisto, Valtak. 3 C, 26100 Rauma, puh. (938) 240 647. Seminaariin otetaan 30 osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä.
- Tiedustelut ja majoitusvaraukset** Kauttua-projekti, PL 100, 27501 Kauttua, puh. (938) 392 2302 projektipäällikkö Erkki Salomaa
- Majoitus ja ruokailut** *Majoitus on seminaaripaikalla.*
Perjantai - päiväpaketti (2 ateriaa ja kahvi) n. 130 mk
- täysihoito (om. ruokailut + majoitus)
- 2-h huoneessa 260 - 310 mk
- 1-h huoneessa 380 mk
- Iltapala perjantaina sekä lauantain kouluateria maksetaan erikseen.*

SATAKUNNAN MUINAISUUS - SEMINAARI
O H J E L M A

Perjantai, 26.5.

Kauttuan Klubi

- 11.00 - 11.50 LOUNAS + ilmoittautuminen
11.50 - 12.00 Euran kunnan tervehdys, kunnanjohtaja Matti Lahtinen
Seminaarin avaus, Länsi-Suomen kesäyliopiston rehtori, professori Erkki Lahdes
- 12.00 - 12.25 Esihistoriallisista ympäristön muutoksista Euran alueella
professori Ari Siiriäinen, Helsingin yliopisto
12.25 - 12.50 Aihe avoin
osastonjohtaja Torsten Edgren, Museovirasto
12.50 - 13.10 Keskustelua esitelmien pohjalta
- 13.10 - 13.40 KAHVI
- 13.40 - 14.05 Yläneen Anivehmaanmäen asema Pyhäjärven piirissä
intendentti Anna-Liisa Hirviluoto, Museovirasto
14.05 - 14.30 Luistarin tutkimusten uudet tulokset ja vanhat teoriat
dosentti Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander, Suomen Akatemia
14.30 - 14.50 Keskustelua aiheiden pohjalta
- 15.00 - 16.30 Retki: Luistari, "Viikinkiajan loistoa Luistarissa" -näytte-
ly Suontaustan museolla
- 17.45 - 18.45 PÄIVÄLLINEN

Auditorio

"EURAN KUNINKAAT" JA ARKEOLOGIA

- 19.00 - 19.40 STUDIA GENERALIA -LUENTO
Onko Suomessa ollut muinaiskuninkaita
Muinaiskuninkuus Suomessa varhaishistoriallisen, arkeologi-
sen ja kielitieteellisen aineiston näkökulmasta
professori Unto Salo, Turun yliopisto
19.40 - 21.00 Asiantuntijapaneeli
Jäsenet: - professori Unto Salo
- dosentti Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander
- tutkija Matti Huurre
- professori Ari Siiriäinen
Puh. joht.: osastonjohtaja Torsten Edgren
- 21.15 - ILLANVIETTO

Lauantai, 27.5.

Kautton Klubi

08.00 - 08.40 AAMIAINEN

Auditorio

08.00 - 08.50 KAHVI opettajakunnalle

09.00 - 09.25 Euran alueen arkeologinen tutkimushistoria
toimistopäällikkö Paula Purhonen, Museovirasto

09.25 - 09.50 Pyhäjärven seudun kivikauden nykykuva
tutkija Matti Huurre, Museovirasto

09.50 - 10.10 Keskustelua aiheiden pohjalta

10.10 - 10.35 Luistari, Eura ja ympäristö
dosentti Pirkko-Liisa Lehtosalonen-Hilander, Suomen Akatemia

10.35 - 11.00 Metallikautinen asutus Eurajoen ja Lapinjoen väestöalueella
ja sen suhde edeltäviin asutusvaiheisiin
tutkija Teija Tiitinen, Turun yliopisto

11.00 - 11.20 Keskustelua aiheiden pohjalta

11.20 - 11.30 Lyhyesti Kautton-projektista
projektipäällikkö Erkki Salomaa, Kautton-projekti

11.30 - 11.40 Seminaarin päätös, kulttuurisihteeri Markku Teinonen

11.40 - 13.00 LOUNAS

13.00 - 17.00 Retki Euran ja Ala-Satakunnan esihistoriallisille kohteille

Satakunnan Muinaisuus - seminaarin tausta

EURAN KUNTA

Ala-Satakunnan, Euran, Köyliön ja Yläneen seudun merkitys Suomen arkeologiassa on tuttu koko arkeologikunnalle. Asutus ohjautui vesistöjen läheisyyteen, tiivistyi ja voimistui. Taloudellinen ja yhteiskunnallinen hyvinvointi peilautuvat selkeästi tutkimuksissa löydetyistä materiaalista. Keskiseltä rautakaudelta lähtien, ja varsinkin viikinkiajalla, seutu oli kiistämättä yksi Suomen keskusalueista. Erityisesti Euran Luistarin tutkimukset ovat antaneet mahdollisuuden hahmottaa Suomen rautakautisen yhteiskunnan olemusta aivan uudella tavalla.

Satakunnan Muinaisuus -seminaari rakentuu alueen esihistoriallista yhteiskuntaa valottavien tutkimustulosten muodostamalle tukevalle perustalle. Keskusalueena on Euran seutu, kuitenkin osana Ala-Satakuntaa ja laajemmin Satakuntaa.

Seminaari on alku jatkuvalla tapahtumalla. Joka toinen vuosi tullaan suunnitelmien mukaisesti Eurassa järjestämään esihistoriaan liittyviä aiheita käsittelevä seminaaritapahtuma.

Seminaarin suunnittelutyöryhmässä ovat olleet edustajat Euran kunnasta, Länsi-Suomen kesäyliopistosta, Satakunnan Maakuntaliitosta, Turun Yliopistosta, Museovirastosta, Suomen Akatemiasta, Suomen arkeologisesta seurasta ja Kauttua-projektista. Eurassa käynnistyneen Kauttua-projektin yhtenä osana on korkeatatoisen tutkimus- ja koulutusyksikön, Pyhäjärvi-instituutin perustaminen. Satakunnan Muinaisuus -seminaari järjestetään osana instituutin toimintaa.

Ensimmäinen seminaari tulee olemaan puhtaasti arkeologinen. Näkökulma aiheeseen on kuitenkin ajallisesti laaja. Esitelmät kattavat aihepiirin tutkimushistoriasta ja luonnonolosuhteiden merkityksestä, kivikauden tutkimustuloksista aina rautakauden lopun aiheisiin. Dosentti Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilanderin ja tutkija Tuula Heikkurinen-Montellin suunnitelma "Viikinkiajan loistoa Luistarissa" -näyttely antaa konkreettisen tuntuman Luistarin aineistoon.

Seminaarin otsikko, Satakunnan Muinaisuus, mahdollistaa aihepiirin laajentamisen. Tulevissa seminaareissa onkin tarkoituksena laajentaa aluetta esim varhaisen keskiajan suuntaan.

Seminaari on suunnattu laajalle osanottajajoukkoille. On arkeologian tutkijoille ja harrastajille suunnattu osuus ja toisaalta osuus, jossa on lisäksi mukana alueen kuntien opettajakuntaa. Seminaariin odotetaan osallistujia myös mm alueen kuntien museoiden piiristä, kulttuuri- ja ympäristösihteereitä ym. Yleisöluento on tarkoitettu kaikille asiasta kiinnostuneille.

Seminaariin liittyy arkeologiseen seminaariin olennaisesti liittyvä maastoretki.

Janne Vilkuna

PEILIKUVAT

Suomalainen tiedekeskus Heureka avaa ovensa Tikkurilassa 28.4.1989 ja 17.10.-31.12. siellä on IBM:n sponsoroimana maailmaa vuodesta 1985 kiertänyt Richard Leakeyn ideoitu näyttely (The Human Story) Ihmisen tarina. Leakey muuttaa Suomen näyttelyn sanomaa uusien tutkimustulosten mukaisiksi.

Lehdissä on näkynyt Heurekan ja Ihmisen tarina -näyttelyn ennakkomainoksena kuva esi-ihmisestä nykyihmis-naamareineen. Vielä näyttelyä näkemättömänä en tiedä varmuudella kuvan ideaa enkä mikä tuo esi-ihminen on. Ideana lienee ajatus ihmislajin muuttumattomuudesta: kun urbanisoituneen nykyihmisen pintaa raaputtaa, paljastuu pian tasaisten ruohikkomaiden sekaravintoa syövä laumaeläin. Tiedekeskuksen edustaja arveli, että kuvassa on 3,2 miljoona vuoden takainen Lucy eli Australopithecus africanus. A. africanus ei kuitenkaan johda Homo sapiensiin eli se on eri kehityshaaraa ja eroaa varsin paljon meistä. Luontevampaa olisi että se on 1,6 miljoona vuotta sitten kehittynyt Homo erectus, H. sapiensin edeltäjä.

Kun pidän silloin tällöin kouluissa pyynnöstä oppitunnin arkeologian ja esihistorian tiimoilta, olen korostanut nykyihmisen ja esihistoriallisen ihmisen fyysistä eroa eli eroamattomuutta. Ainoa ero on kulttuurissa; kyvyssä välittää perinnettä eli säilöä tietoa. Se mikä ennen tallennettiin omaan tai naapurin päähän, tallennetaan tänään erilaisiin tiedontallennusjärjestelmiin. Toisin sanoen kuva Suomessa kivikaudella eläneestä karvaisesta, länkisäärisestä, lytynenäisestä, mölyävästä esi-isästä ja -äidistä on väärä. Kun katsoo peiliin, näkee esihistoriallisen ajan ihmisen. Tätä havainnollistaakseni manipuloin Heurekan mainosta. Yhtä kaikki tuo uusi manipuloitu kuva kertoo myös, että alkuihmiset ovat nykyihmisten tutkimustoiminnan muuttuvia tuotteita.

Symposium om flygarkeologi och flygdokumentation

I samarbete med Institutet för kulturforskning planerar riksantikvarieämbetets Fornminnesavdelning, enheten för arkeologisk dokumentation, ett symposium om flygarkeologi och flygdokumentation inom kulturminnesvården.

Avsikten är att samla intresserade arkeologer och kulturminnesvårdare från Finland, Sverige, Norge och Danmark för att diskutera möjligheterna att bedriva flygarkeologiskt arbete i våra länder, och att skapa ett kontaktnät och ge möjligheter att ta del av varandras erfarenheter inom ämnesområdet. Flygdokumentation är en så viktig del av arkeologisk och annan kulturhistorisk dokumentation att det kan vara värt att samlas för att diskutera ämnet i ett nordiskt perspektiv.

Preliminärt kommer symposiet att hållas i östra Skåne någon gång under september - oktober 1989. Vi undersöker nu möjligheterna att av fondmedel bekosta resor och uppehälle för föredragshållare och kanske också få viss kostnadstäckning för övriga deltagare i symposiet.

Jag vill med detta brev genom Museiverket få kontakt med arkeologer eller andra museimer i Finland, som arbetar med eller är intresserade av flygdokumentation.

Med vänlig hälsning

Jan Norrman
antikvarie

Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Enheten för arkeologisk dokumentation
Postadress: Box 5405, S-11484 STOCKHOLM

* * * * *

Edellisen ilmoituksen virittämänä käännyn kaikkien Muinaistutkijan lukijoiden puoleen pyytäen lyhyttä selvitystä (= aika, paikka, tarkoitus ja tekijät) kaikista tiedossa olevista Suomessa tehdyistä arkeologisista ilmakuvauksista.

Lauri Pohjakallio, Lounais-Hämeen museo, Wahreninkatu 12,
FORSSA, puh. 916-11998.

Julkaisupalsta

Eero Autio on kirjoittanut Kotiseutuun 4/1988 artikkelin: Laukaan Sarakallio - muinainen pyhättö?

Finskt Museum 1988:ssa on Torsten Edgrenin laatima Nils Cleven muistokirjoitus sekä seuraavat arkeologian alaan kuuluvat artikkelit: Christian Lindqvist, A carbonized grain (Hordeum sp.) and faunal remains of e.g. Harp Seal (Clupea harengus) from the Kolsvidja upper stone age habitation site on Åland ja Markus Hiekkänen & Högne Jungner & Heikki Matiskainen, A sewn boat from Lake Mammosenjärvi in Puumala, Eastern Finland.

ISKOS 7 (Helsinki 1988) on ilmestynyt teemanaan XVII Nordiska arkeologmötet i Åbo 1985. Julkaisun sisältö on seuraava: Unto Salo, XVII Nordiska arkeologmötet i Åbo 19. - 25. augusti 1985; Minnesord framförda av C.J. Becker, Berta Stjernquist och Gundmundur Olafsson; Evert Badou, De inomnordiska kontakterna under förhistorisk tid ur ett nordligt perspektiv; Hans Christiansson, Internordiska kontakter i Byskeälvmrådets förhistoria; C.J. Becker, Sydskandinavisk flint i nordsvenske fund fra mellem- og senneolitisk tid; Lisbeth Wincentz, Boplads af grubeke-ramisk karakter i Danmark; Anne Vikkula, Östersjön som en förutsättning för mellan- och senneolitisk utveckling; Knut Helskog, Helleristningene i Alta i et nordlig perspektiv. Kronologi og symbolisme; Margareta Biörnstad, ICOMOS International Committee for Archaeological Heritage Management; Berta Stjernquist, Nordisk forskningsverksamhet. Rapport; Unto Salo, Kontakter tvärs över Bottenviken under förhistorisk tid - en kort översikt; Agne Furingsten, Reciprocitet eller redistribution i Västsverige under romersk järnålder-folkvandringstid; Inger Zachris-

son, Samiskt-östligt-västligt. Samiska gravar i norra Sveriges inland som vittnesbörd om internordiska kontakter under vikingatid-tidig medeltid; Berit Jansen Sellevold, Jernalderens Mennesker i Danmark och Norge; Elisabeth Iregren, Etnisk ursprung och kontakt mellan folkgrupper. Så kan fysisk antropologi belysa populationers släktskap-exemplet Vivallen; Leo Lindgren, Ängshavare som arkeologisk indikator i Finland; Bente Magnus, Seterdrift. Et aspekt av jernalderens ekonomi i Vest-Norge; Margrèt Hermansdottir, Vendeltida bosättning på Island; Sirkku Pihlman, Finlands folkvandringstida vapengravar: kontakter och lokala drag; Else Johansen Kleppe, Spandformet keramik i Rogaland, Sydvest-Norge. Eksperimenter med produktion; Elise Thorvildsen & Henrik Jarl Hansen, Orientering om udgravningerne 1965-70 af jernalderbopladsen Dankirke syd for Ribe; Mirja Miettinen, Järnåldersbosättningen kring Storsjön, Malax sn, i ljuset av arkeologiska fynd och pollenanalyser; Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander, Nya fynd från Luistari; Ulf Erik Hagberg, Järnåldersbosättning i Västergötland - kort rapport från några aktuella boplatundersökningar i Skaraborgs län; Märta Strömberg, Hagestadsprojektets bearbetningsstrategi. Prioritering av teman för publicering; Siri Myrvoll, Kontakt mellom Telemark og Sydskandinavia i sen vikingtid og tidlig middelalder; Henrik M. Jansen, Svendborg - en dansk middelalderköbstad. Nyt fra det tværvidenskabelige projekt; Ingrid Ulbricht, Stavbegre og lagging i middelalderens Schleswig; Bo Gräslund, Slaget vid Helgeå i ny belysning; Knut Drake, Medeltidskyrkor i sydvästra Finland; Magnus Elfwendahl, Några reflexioner kring keramiken vid Kastelholms slott; Waldemar Falck, Visbyns tidigaste medeltida stenhus - morfologi, kronologi och kulturkontakter; Gudmundur Olafsson, Pingnes, en tingsplats från fristatstiden; Deborah Olausson, The cultural landscape during the Bronze and Early Iron Ages in the districts of Ljunits and western Herrestad - a microstudy in the project "The cultural landscape during 6000 years"; Inga Lundström, Arkeologi och bevarande; Deltagarförteckning.

Turun maakuntamuseon Museotiedote 1/89:ssä on Erkki Honkasen ja Markku Ikäheimon artikkeli Varsiputkellisen keihäänkärjen takominen. Pertti Itkonen ja Satu Mikkonen-Hirvonen ovat kirjoittaneet: Esihistorian jäljillä Dragsfjärdissä ja Turussa.

Hämeenlinna -meidän kaupunkimme(Hämeenlinna 1989) teoksessa on Eeva-Liisa ja Hans-Peter Schulz'in artikkeli: Hämeenlinna Varikonniemi - myöhäisrautakautinen ja varhaiskeskiaikainen kauppapaikka.

* * * * *

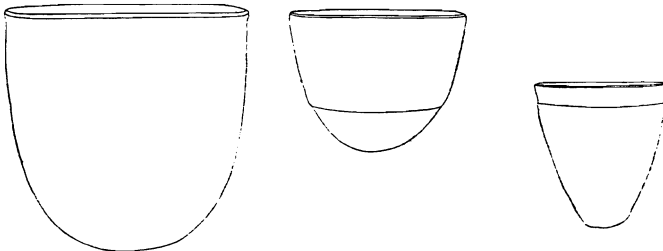
S A T A P Y T T Y Ä

Kaikkihan me tiedämme (?), että kampakeraamista astiaa on käytetty hylkeentraanin kuljettamiseen ja säilyttämiseen. Toki on kuitenkin muitakin vaihtoehtoja. Heitänkin ilmoille keruukampanjan. Yrittäkäämme keksiä sata erilaista tapaa käyttää kampakeraamista astiaa. Ehdotukset voivat olla leikillisiä tai tarkan tieteellisiä. Pääasia on, että ideoidaan.

Lupaam järjestää esitetyt ajatukset julki ainakin monisteena, mikäli sata ideaa saadaan kasaan (tai ehkä viisikymmentä riittää). Voit esiintyä nimimerkillä, mutta oma nimi on tietysti suotava, jotta kunnia ideasta menisi oikeaan osoitteeseen.

Ideoimaan!!

Anne Vikkula, Museovirasto, PL 913, 00101 HELSINKI

Rapola ja sen maisema pelastettava!

C. J. Gardberg
museoviraston ylijhtaja
valtionarkeologi
Helsinki

Helsingin–Tampereen moottoitien suunnittelu on nyt edennyt niin pitkälle, että linjauksesta Hämeelinnan pohjoispuolella aivan lähijalkoina on päätettävä. Silloin ratkaistaan myös Rapolan muinaislinnaa ja siihen liittyvän aintulaatuisen kulttuurimaiseman kohtalo.

Vielä voidaan kuitenkin kysyä, onko meillä todella väraa pilata maisemaa, joka nykypäivän ihmisille kertoo sekä luonnosta että yhteiskunnasta Kanta-Hämeessä rautakauden lopulla ja varhaiskeskiajalla, alkaen yli tuhat vuotta sitten?

Pääsuuntaselvityksessä on esitetty kaksi vaihtoehtoa välillä Iittala–Kulju. Näistä pääsuunta A2 kulkee Valkeakosken ja pääsuunta A1 Toijalan kautta (HS 21. 1.).

Pääsuunta A2-linjaukseen on suunniteltu kulkeväksi Valkeakoskella entisen Sääksmäen kirkonkylän alueella. Museovirasto ja sen edeltäjä Muinaisietelinen toimikunta ovat jo pitkään johdonmukaisesti korostaneet muinaismuistolaan mukaan rauhoitetun Rapolan esihistoriallisen linnavuoren ja siihen liittyvien muiden muinaisjäännösten asemaa eräänä maamme arvokkaimpana antikvaarisena kohteena.

Osoituksena tästä virasto käsittelee vuonna 1984 pitämässään satavuotisjuhlaistunnossa yhtenä viraston tärkeimpänä asiana Rapolaa uhkaavia moottoritussuunnitelmia ja ilmoitti tie- ja vesirakennushallituksen syyllä huolestumisensa niiden johdosta.

Rapolan muinaisjäännöksen arvo perustuu linnan poikkeukselliseen rakenteeseen, sen alueelta tavattiin rikkaisiin löyöihin, kalmistoihin sekä uhuri- ja asuinpaikkoihin. Linnasta on rakennettu rautakaudella käyttäen hyväksi paikan harvinaisia luonnonolosuhteita.

Jyrkkärinteisen harjun keskellä oleva jääkauden aikainen läpimitaltaan yli 300 metriä laaja harjuhauta on tarjonnut suojan puolustajille. Myös venevalkama on ollut linnan toiminnan kannalta tärkeä. Todennäköisesti se on sijainnut Rupakallion muinaiskalmiston alapuolella olevassa pienessä poukamassa.

Koska muinaismuistolaik rauhoitetaan muinaislinnaa kokonaisuudessaan ulottuu rauhoitus Rapolan kohdalla rantaan asti ja noudattaa Vanajan vesirajaa.

Rapola ei koskaan ollut mikään syrjäinen turvapaikka, vaan koko muinais-Hämeen keskustlina. Linnavuoren sadat arvokkaat löydöt tukevat sitä näkemystä.

Esimerkkinä voidaan mainita mm. Matomäen kalmistosta löydetty kullattu hopeinen miekantungon suuhela, jolle tunnetaan vastineita tanskalaisista vanhemman rautakauden suolöydöistä, sekä Volgan alueelta tuotu 400-luvulle ajoittuva harvinainen pronssinen kelloriipus. Linnan alueelta on löydetty myös aseita, mm. taidokkaasti hopeisin ornamentoin koristettu 1000-luvulle ajoittuva keihäs ja miekka.

Entistä Sääksmäkeä koskevä kirjallinen lähde mainitsee lisäksi "Cuningas de Rapalum" nimisen henkilöön. Tämä sinänsä harvinainen 1300-luvulle ajoittuva kirjallinen lähde on sekin omiaan korostamaan Rapolan asemaa muinaishämäläisessä yhdyskunnassa.

Tieteellisen arvon lisäksi Rapolalla on huomattava merkitys nähtävyytenä erityisesti linnaa ympäröivän luonnonkauniin maiseman takia. Kun linnan kupeeseen 1950-luvun lopussa rakennettiin valtatie 3, menetettiin tosin huomattavia antikvaarisia arvoja. Siitä huolimatta linjaus onnistuttiin sijoittamaan lä-

helle vesirajaa siten, että rantaviiva ja osaksi linnansatama säilyivät koskemattomina.

Tämän lisäksi voidaan todeta, että Rapolan muinaislinna ympäristöineen on osa laajempaa Rääntunselän ja Vanajaselän molemmilla rannoille ulottuvaa Rapolan–Huitulan–Uittamon kulttuurimaisemaa, jonka pitkä historia palautuu aina ajanlaskun alkunoon asti. Kysymys ei ole pelkästään yksittäisten muistomerkkien, vaan laajan, valtakunnallisesti arvokkaan luonnonkauniin maiseman kuuluvan kokonaisuuden suojelusta.

Juuri Rapolan tupaoksesta korostuu meillä entistä selvemmin laajemmän kulttuurimaiseman merkitys.

Tähän asti on usein, niin Rapolan kuin muidenkin linnavuorten osalta, tyydytty tarkastelemaan vain varsinaista vuorta. Rautakautinen linnavuori oli kuitenkin aina alueensa keskipiste, ja näin ollen sitä ei voida tarkastella maisemasta erillään. Esimerkiksi pilareille rakennettu silta, jota myöten Rapola ohitettiin Rautunselän yli, on maisemalle yhtä kohtalokas isku kuin rantaa pitkin kulkeva tie.

Unescon toimesta valmistellaan juuri nyt ns. World Heritage List -projektia eli luetteloa maailman perintökohteista. Suomi voi mahdollisesti saada noin neljä esihistoriallista kohdetta sille listalle.

Tähänastinen valmistelutyö on osoittanut, että juuri Rapola ympäristöineen lieene sellainen kohde, jonka Pariisissa istuva lautakunta voi hyväksyä. Tämä osoittaa, että Rapola on niitä harvoja suomalaisia muinaismuistolaueita, joilla on kansainvälistäkin merkitystä.

Rapolan maisema tuhatvuotisen muistoinen on ehdottomasti säilytettävä!

Kokkolan kaivauksissa löytyi tynnyreistä tehty salaojaverkko

Kokkole
Helsingin Sanomat

Kokkolan vanhan kaupungin alueella tehdään arkeologisia tutkimuksia. Niillä halutaan selvittää esimerkiksi; miten kaupungin katujen linjaukset ovat kulkeneet sekä miten merekävitäjät ja tervaporvarit ovat eläneet edellisinä vuosituhosina.

Kaupungin vaiheista on kirjallisia lähteitä, mutta esimerkiksi tiedot rakennusten koosta puuttuvat. Kattolinjaukset ilmenevät vanhoista kortista ja kaavapiirustuksista.

Kaivauksien aikana on jo löytenyt mm. erikoinen tynnyreistä tehty salaoja- ja viemäriverkko.

"Syksyllä tehtyjen kaivausten ansiosta pääsemme paikantamaan rakennusten ja asumusten sijaintia tonteilla. Saamme totuudenmukaisia tietoja siitä, mitä kaupunki on näyttänyt", totei kaivauksia johtava arkeologi *Marja Passoja*.

Nykyinen vanhakaupunki on nuori verrattuna löytöihin, joita kauppa-alan rakennustyömaalla on tullut esiin raatihuoneen vieraiselta tontilta Isonkadun päästä.

Muiden kylki kylkeen rakennettujen puutalo-kaupunkien tavoin Kokkolassakaan ei pystytty estämään tulipaloja, vaikka talojen katolla piti kesäisin olla saaviliinen sammutusväliä.

Keskustan vanhimmat osat ovat tuhoutuneet tulipalossa kahdesti. Ensimmäisen kerran tuli turmeli alueta 1664 ja toistamiseen 1805, jolloin liekit leimusivat neljän korttelin alueella.

"Kauppa-alan rakennustyömaalta osattiin odottaa merkkejä vanhasta rakennuskannasta. Oli tiedossa, ettei tonteilla ole juuri lainkaan kaivettua vuoden 1805 palon jälkeen", selitti museonjohtaja *Nils Stenman*.

Muinaismuistolain nojalla rakennuttaja joutuu maksamaan kaivauksista ja tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset. Isokatu 18:n tontilla löytyi selkeä pihapiiri. Tontilla sijainneiden rakennusten koot pystyttiin mittaamaan.

Kokkolan laivanrakennus väheni voimakkaasti vuoden 1805 paikkeilla. Palon jälkeen rakennetut talot ovat olleet pieniä ja vaatimattomia. Löytyneet esineistö viittaa niukkaan toimeentuloon. Toisaalta vähäinen esineistö kertoo sen, että suuri osa alueen asukkaista on ollut merimiehiä.

Vuosisadat näkyvät maakerroksissa

Molemmilla tonteilla kaivetaan noin viiden metrin syvyyteen. Tulipalojen aikaiset kerrostumat näkyvät selvästi maaperässä.

Kaupungin maapohja on ollut kostea savikko. Palojahtajia ei ole korjattu pois. Tontteja on jonkin verran tasattu ja päälle on tuotu huomosti määntävää ainetta, joka on sopinut hyvin kosteusresisteiksi savikkomaalle rakennettaessa. Korotetulle tontille on sitten rakennettu uusi asutus.

Kokkolassa tiedetään asuneen väestöä, joka on kalastanut paljon. Silti tonteilla ei ole löytynyt juuri lainkaan kalastukseen viittaavia esineitä. "Alueelta on löytynyt pari ajalle tyyppistä verkonpainoa. Ilmeisesti kalan ruodot maatuivat eläinten luuta nopeammin, sillä kalaan viittaa vain yksi suurehko kalan ruodon pala. Eläinten luuta on rakennusten läheisyydestä sen sijaan löytynyt paljon", selitti *Passoja*.

Tynnyrioja kuin salaoja

Tutkittu alue on ollut kostea. Reilun neljän metrin syvyydestä löytyi laaja tynnyriojiteitu alue. Puutyynyreitit oli köytetty ikään kuin salaojaputkiksi asumusten pohjan kaivajiksi. Tynnyrioja on toiminut myös eräänlaisena viemäriinä.

Yhteen tynnyriojan pätkään kuuluu neljä perikkään liitettyä tynnyriä. Niiden päälle oli kerätty savi-kerros. Tynnyrioja löytyi säännöllisin neljän metrin välein.

Museonjohtaja *Nils Stenmanin* mukaan Isonkadun kaivauksissa esitään vanhinta Kokkolaa. Esineistö

laltiojoiden ja konservoidaan. Kaivauksista tehdään tarkat paikkapiirustukset ja koko rullajssi aiotaan koota näyttelyksi", *Stenman* selitti.

Kokkolan keskustaan on lähivuosina tulossa rakennushankkeita, joiden tieltä puretaan vanhoja rakennuksia. Esimerkiksi Kokkolan seurakuntayhtymä on saanut luvan yhden vanhan puutalon purkuun.

"Purkuluvan saaneen talon iästä ei ole tyyttä varmuutta. On olemassa pieni, toistaiseksi tutkimaton mahdollisuus, että se olisi rakennusryhmän vanhin. Se saattaa kuulua muinaismuistolain nojalla suojeltaviin rakennuksiin. Kun purkutyö alkaa, kauhakuormaajalla ei ole asiaa tontille. Rakennus sijaitsee juuri niillä rajoilla, joille kaupungissa riehuneet tulipalot ovat päätyneet. Sen vuoksi tontti tutkitaan tavallista huolellisemmin", *Stenman* sanoi.

HELSINGIN SANOMAT

19.2. 1989

Koko uunialue saatiin esiin

FORSSAN LEHTI 30.7. 1988

■ Someron Ävikissä suoritettiin vanhan lasitehtaan kaivaukset on tältä kesältä saatu päätökseen.

Suomen Lasimuseon johtajan *Heikki Matiskaisen* mukaan kaivauksissa saatiin paljastettua koko uunialue, mutta kaivauksia tullaan jatkaa vielä ensi kesänäkin.

— Saimme määriteltyä lasi-tytyn koon. Perusrakenteiden perusteella se on ollut noin 450 neliömetrin suuruinen rakennus. Lisäksi saimme selvittää kakkoslasitytyn sijainnin vanhoja karttojen ja arkistotietojen perusteella, kertoo *Matiskainen*.

Matiskaisen mukaan kaivausten tulokset ovat vielä hieman epäselviä, mutta saatujen tietojen avulla voidaan kyllä selvittää vanhan lasitehtaan uunien ja lämmityskanavien rakenne.

Tutkimustulosten selvittyä Suomen Lasimuseoon on tarkoitus pystyttyä Ävikin lasitehtaan vaiheita valottava näyttely.

Museum year opens in Hull with dig for buried treasure

By Sarah Jane Checkland, Art Market Correspondent

The contents of Hull Municipal Museum, buried by an incendiary bomb in 1943, are to be unearthed before the public gaze this spring, in an operation dubbed the Phoenix Project, it was announced yesterday.

"For seven months, from April we will be digging in the centre of Hull", said the curator, Dr David Fleming, who will be searching for "hundreds of thousands of items", including what was once one of the best collection of geology in Britain, as well as ethnographical collections from North America, South East Asia and the Inca civilization.

"It will be like the Coppergate dig in York, with staff there to explain what is going on, only no one will have to pay".

Exciting items will be rushed "as soon as we can humanly get them there" to York, where they will be put on show at the Treasure of Yorkshire and Humber side exhibition. "We believe it will be the main running museum story of Museums' Year", said Dr Fleming.

Buried under a car park since the war, the museum hit the headlines last October when, in preparation for redevelopment, workmen cut a deep ditch through the site. "We went down there and discovered a medieval stone Buddha with its head knocked off", said Dr Fleming, who decided to act quickly. "One way or another we have secured the funding, and are about to recruit about a dozen people." Backers include the National Heritage Memorial Fund, which has given £20,000, and anonymous donors in North America.

Dr Fleming rates the survival chances of the

exhibits as high. "What the bomb did simply was to compress the lot, not to crush it into oblivion".

Meanwhile in China, two important archaeological sites are to be conserved thanks to funding from the Getty Conservation Institute, affiliated to the Getty Museum.

They are the Mogao and Yungang grottoes, described by the Chinese Consul General, Mr Ma Yuzhen, as "the most magnificent storehouses of Buddhist art in the world." The collaboration will be the first between the People's Republic, a foreign private agency and the United Nations.

Situated on the edge of the Gobi Desert, the Mogao grottoes contain nearly 500,000 square feet of wall paintings and more than 2,000 painted clay figures of Buddha, the largest being 108 feet high. At the Yungang grottoes, 200 miles west of Peking, there are 51,000 representations of Buddha ranging from miniature bas-reliefs to statues 60 feet high.

The two sites have suffered deterioration from rain, wind and earthquakes, and latterly pollution from industrial sites. "We hope that the innovative scientific methods used to treat the specific problems in the Mogao and Yungang grottoes will also provide solutions to the preservation needs of sites with similar problems, not only in China but throughout the world", said Luis Monreal of the institute.

Other projects by the Getty include helping to save the wall paintings in the tomb of Queen Nefertari and the royal mummies in Egypt.

THE TIMES 26.1. 1989

HÄMEEN SANOMAT 2.3. 1989

Muinaiskansa hiekan alla

Etelä-Egyptissä, alueella, joka on ainakin 45 000 vuotta ollut pelkkää asumalontaa automaata, on muinoin elänyt ihmisiä, sanovat amerikkalaiset tiedemiehet.

- Alue oli riittävän kosteaa, jotta siellä oli kasvilisuutta. Nyt pohjavesi on kaikkunut eikä missään näy kasveja eikä eläi-

mä, kertoi geokemisti Barney Szabo Denveristä. Hän on yhdessä muiden tiedemiesten kanssa tutkinut tuntemattoman muinaiskansan asuinsijoja kaikkein uudeenaikaisimmilla menetelmillä, mm. radioaktiivisilla mitauksilla. Ihmisistä on löydetty useita jääköä, mm. alkeellisia kiviverviä.

S I S Ä L L Y S

Tiedotuksia.....	1
Suomen arkeologinen seura ry:n vuosikertomus 1988.....	2
Töitä olisi, arkeologeja valmistuu, mutta varoja ei tule lisää. Tarttis tehdä jotain!	
Pirkko-Liisa.....	4
Kaivattua perustietoa - Janne Vilkuna.....	6
Burned bone BBS. Elektroninen viestin- välitys-, konferenssi- ja keskustelufoorumi arkeologeille - Timo Jussila.....	9
Satakunnan muinaisuus -seminaari.....	12
Satakunnan muinaisuus -seminaarin ohjelma.....	13
Satakunnan muinaisuus -seminaarin taustaa.....	15
Peilikuvat - Janne Vilkuna.....	16
Symposium om flygarkeologi och flygdokumentation.....	18
Kysely arkeologisesta ilmakuvauksesta Suomessa.....	18
Julkaisupalsta.....	19
Saksittua.....	22